

EARTHE

Δραστηριότητα 2

Ψηφιακή εργαλειοθήκη για την ανάπτυξη καινοτόμου προγράμματος σπουδών και μεθοδολογιών

Ενότητα 4 – Επίλυση προβλημάτων

Μέθοδος – Καθοδηγούμενος καταιγισμός ιδεών

Δραστηριότητες στην τάξη

Ενότητα 4 – Επίλυση προβλημάτων

Δραστηριότητα στην τάξη 1 – Καρουζέλ ιδεών

Συναφής μέθοδος: Καθοδηγούμενος καταιγισμός ιδεών

Ομάδα-στόχος

Ηλικία: Ενήλικες (20+)

Φύλο: Όλα τα φύλα

Επίπεδο εκπαίδευσης: Διάφορα – από επαγγελματική εκπαίδευση έως μεταπτυχιακές σπουδές

Κατάσταση: Απασχολούμενοι, άνεργοι ή σε μεταβατικό στάδιο

Λιγότερες ευκαιρίες: Πιθανότητα για συμπερίληψη συμμετεχόντων/ουσών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα

Επίσης, η δραστηριότητα θα μπορούσε να είναι χρήσιμη για εκπαιδευτές/τριες ενηλίκων (επιμορφωτές, διδάσκοντες/ουσες, συντονιστές/τριες) που ασχολούνται με την τυπική και μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων. Αυτοί οι συμμετέχοντες/ουσες σχεδιάζουν και παρέχουν τακτικά εκπαίδευση σε διαφορετικές ομάδες εκπαιδευόμενων, οπότε θα μπορούσαν να επωφεληθούν από την εξοικείωση με τα εργαλεία δημιουργικής σκέψης.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση αυτής της δραστηριότητας, οι συμμετέχοντες/ουσες θα είναι σε θέση να:

- Δημιουργούν ποικίλες και σχετικές με το εκάστοτε πλαίσιο ιδέες σε ένα δομημένο ομαδικό περιβάλλον.
- Αξιοποιούν και να προσαρμόζουν τις συνεισφορές των άλλων συμμετεχόντων/ουσών.
- Προσδιορίζουν και να ιεραρχούν τις πιο υποσχόμενες ιδέες για περαιτέρω ανάπτυξη.

Διάρκεια

45–60 λεπτά

Υλικά και πόροι

Χαρτοπίνακας ή μεγάλα φύλλα χαρτιού (ένα ανά «σταθμό»), μαρκαδόροι σε διάφορα χρώματα, αυτοκόλλητα σημειώματα (προαιρετικά), χρονόμετρο, ευρύχωρη αίθουσα διδασκαλίας ή αίθουσα συσκέψεων με χώρο για εναλλαγή μεταξύ των σταθμών.

Περιγραφή δραστηριότητας

Αυτή η ευέλικτη μορφή καταιγισμού ιδεών με πολλαπλούς «σταθμούς» ενθαρρύνει τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να αξιοποιούν τις ιδέες των άλλων μέσα από μια δομημένη, κυκλική διαδικασία. Προωθεί τη δημιουργικότητα, τη συνεργασία και την αποκλίνουσα σκέψη, στοιχεία απαραίτητα για την αποτελεσματική επίλυση προβλημάτων σε περιβάλλοντα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Λεπτομερή βήματα υλοποίησης

Εισαγωγή

Καλωσορίστε τους/τις συμμετέχοντες/ουσες και παρουσιάστε τη βασική πρόκληση ή το πρόβλημα (π.χ. «Πώς μπορούμε να προσελκύσουμε τους διστακτικούς εκπαιδευόμενους/ες σε ψηφιακά μαθήματα;»).

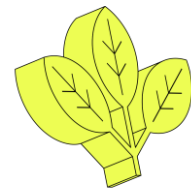
Εξηγήστε την τεχνική του «καρουζέλ»: οι ομάδες μετακινούνται κυκλικά ανάμεσα σε επιμέρους σημεία εργασίας (σταθμούς), καθένα από τα οποία περιλαμβάνει ένα υποερώτημα ή μια συγκεκριμένη πτυχή του κεντρικού ζητήματος.

Τονίστε τους βασικούς κανόνες του καταιγισμού ιδεών: αποφυγή κριτικής κατά τη διάρκεια της παραγωγής ιδεών, αξιοποίηση και επέκταση των ιδεών των άλλων και έμφαση στην ποσότητα πριν από την ποιότητα στα αρχικά στάδια της διαδικασίας.

Βασική δραστηριότητα:

Τοποθετήστε χαρτοπίνακες σε όλο το δωμάτιο, καθένας με ένα ξεχωριστό υποερώτημα που συνδέεται με την κύρια πρόκληση.

Χωρίστε τους συμμετέχοντες/ουσες σε μικρές ομάδες (3–5 άτομα) και αναθέστε τους έναν αρχικό σταθμό.

EARTHE

Οι ομάδες γράφουν όσο το δυνατόν περισσότερες ιδέες για το ερώτημα του σταθμού τους.

Μετά τη λήξη του χρόνου, μετακινούνται στον επόμενο σταθμό, εξετάζουν τις ήδη υπάρχουσες ιδέες και προσθέτουν νέες ή βελτιώνουν όσες έχουν γραφτεί.

Οι εναλλαγές συνεχίζονται μέχρι όλες οι ομάδες να έχουν περάσει από κάθε σταθμό.

Τέλος, οι ομάδες επιστρέφουν στον αρχικό τους σταθμό, εξετάζουν το σύνολο των ιδεών που έχουν συγκεντρωθεί και ετοιμάζουν μια σύντομη περίληψη για παρουσίαση.

Συμπέρασμα και αναστοχασμός

Κάθε ομάδα παρουσιάζει τις βασικές ιδέες του σταθμού της σε όλη την τάξη.

Διευκολύνετε τη συζήτηση: Ποιες ιδέες ξεχωρίζουν; Πώς η αξιοποίηση των ιδεών των άλλων άλλαξε την ποιότητα των ιδεών;

Συνδέστε τη δραστηριότητα με πραγματικά εκπαιδευτικά πλαίσια: ανταλλαγή ιδεών για τη συν-δημιουργία προγράμματος σπουδών, σχεδιασμός στρατηγικών συμμετοχής ή επίλυση πρακτικών ζητημάτων.

Μέθοδος αξιολόγησης

Παρατήρηση: Παρακολουθήστε τη συμμετοχή, την ποικιλία των ιδεών και τη συνεργασία της ομάδας.

Ερωτήσεις για ομαδικό αναστοχασμό:

Ποια ιδέα προέκυψε που δεν θα σκεφτόσασταν μόνοι σας;

Πώς επηρέασε η πίεση του χρόνου τη δημιουργικότητά σας;

Πώς θα μπορούσατε να προσαρμόσετε αυτή τη διαδικασία για τους δικούς σας εκπαιδευόμενους/ες;

Συμβουλές προσαρμογής

Για τη διαδικτυακή παράδοση, χρησιμοποιήστε συνεργατικά εργαλεία (Padlet, Miro, Google Docs) ως «σταθμούς» που οι συμμετέχοντες/ουσες επισκέπτονται σε ξεχωριστές ψηφιακές αίθουσες (breakout rooms).

Προσαρμόστε τον αριθμό των σταθμών ανάλογα με τον διαθέσιμο χρόνο.

Για πολύ μεγάλες ομάδες, οργανώστε παράλληλα πολλαπλά καρουζέλ.

Ενότητα 4 – Επίλυση προβλημάτων

Δραστηριότητα στην τάξη 2 – Προτροπές δημιουργικής σκέψης

Συναφής μέθοδος: Καθοδηγούμενος καταιγισμός ιδεών

Ομάδα-στόχος

Ηλικία: Ενήλικες (20+)

Φύλο: Όλα τα φύλα

Επίπεδο εκπαίδευσης: Από επαγγελματική εκπαίδευση έως μεταπτυχιακές σπουδές

Κατάσταση: Απασχολούμενοι, άνεργοι ή σε μεταβατικό στάδιο

Λιγότερες ευκαιρίες: Πιθανότητα συμπερίληψης συμμετεχόντων/ουσών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα. Η δραστηριότητα μπορεί να είναι χρήσιμη και για εκπαιδευτές/τριες ενηλίκων (επιμορφωτές, διδάσκοντες/ουσες, συντονιστές/τριες) που συχνά εργάζονται με εκπαιδευόμενους/ες από διαφορετικά πολιτισμικά και επαγγελματικά περιβάλλοντα και χρειάζονται εργαλεία για να διεγείρουν τη δημιουργικότητα σε πλαίσια όπου οι τρόποι σκέψης μπορεί να είναι παγιωμένοι.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση αυτής της δραστηριότητας, οι συμμετέχοντες/ουσες θα είναι σε θέση να:

- Απομακρυνθούν από τα συνηθισμένα πρότυπα επίλυσης προβλημάτων χρησιμοποιώντας μη συμβατικές προτροπές.
- Δημιουργούν καινοτόμες, «εκτός πλαισίου» λύσεις.
- Αξιολογούν δημιουργικές ιδέες ως προς την πρακτικότητά τους σε ένα δεδομένο πλαίσιο.

Διάρκεια

40 λεπτά

Υλικά και πόροι

Λίστα προτροπών για αποκλίνουσα σκέψη, πίνακας τάξης ή χαρτοπίνακας, μαρκαδόροι, αυτοκόλλητα σημειώματα, χρονόμετρο

Περιγραφή

Αυτή η δραστηριότητα αξιοποιεί ασυνήθιστες προτροπές/εναύσματα για να ενθαρρύνει την αποκλίνουσα σκέψη. Αναδιατυπώνοντας τα προβλήματα μέσα από ασυνήθιστες οπτικές, οι συμμετέχοντες/ουσες καλλιεργούν ευελιξία, πρωτοτυπία και την ικανότητα αναπλαισίωσης των προκλήσεων – δεξιότητες κρίσιμες για τους/τις εκπαιδευτές/τριες που χρειάζεται να καινοτομούν μέσα σε περιορισμούς.

Λεπτομερή βήματα υλοποίησης

Εισαγωγή

Παρουσιάστε το πρόβλημα ή την πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Εξηγήστε ότι ο σημερινός καταιγισμός ιδεών θα καθοδηγείται από μη συμβατικές προτροπές που ωθούν τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να σκεφτούν με διαφορετικούς τρόπους.

Μοιραστείτε 3–5 ενδεικτικές προτροπές και ενθαρρύνετε μια ανοιχτή, δημιουργική προσέγγιση.

Βασική δραστηριότητα:

Χωρίστε τους/τις συμμετέχοντες/ουσες σε μικρές ομάδες. Αναθέστε σε κάθε ομάδα ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα, είτε τυχαία είτε κατά επιλογή.

Οι ομάδες κάνουν καταιγισμό ιδεών που σχετίζονται άμεσα με την προτροπή που τους έχει δοθεί, γράφοντας κάθε ιδέα σε αυτοκόλλητα σημειώματα ή απευθείας στον πίνακα τάξης.

Μετά από περίπου 10 λεπτά, οι ομάδες ανταλλάσσουν τις προτροπές και αναπτύσσουν τις ιδέες της προηγούμενης ομάδας.

Όλες οι ιδέες συγκεντρώνονται σε ένα κοινό σημείο (πίνακα τάξης ή χαρτοπίνακα) για συνολική εξέταση.

Συμπέρασμα και αναστοχασμός

Ποια θέματα οδήγησαν στις πιο απροσδόκητες λύσεις;

Ζητήστε από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να επιλέξουν δύο-τρεις ιδέες που θεωρούν ότι θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στο επαγγελματικό τους περιβάλλον.

Συνδέστε τις ιδέες με πραγματικές συνθήκες και τονίστε ότι η δημιουργική αναπλαισίωση μπορεί να αξιοποιηθεί σε συναντήσεις προσωπικού, στον σχεδιασμό προγραμμάτων σπουδών ή σε εργαστήρια επίλυσης προβλημάτων.

Μέθοδος αξιολόγησης

Παρατηρήστε κατά πόσο οι ομάδες παραμένουν εντός των περιορισμών των προτροπών, ενώ παράλληλα συνεχίζουν να παράγουν ιδέες.

Ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης:

- Ποια προτροπή σας έκανε να νιώσετε πιο άβολα και γιατί;
- Ποια ιδέα σας εξέπληξε περισσότερο;
- Θα μπορούσατε να εφαρμόσετε ρεαλιστικά κάποια από τις ιδέες στην τρέχουσα εργασία σας;

Συμβουλές προσαρμογής

Χρησιμοποιήστε προτροπές που συνδέονται με το πολιτισμικό πλαίσιο της ομάδας, ώστε να διασφαλίσετε τη συμμετοχή σε ποικιλόμορφες ομάδες.

Σε εικονικά περιβάλλοντα, οι προτροπές μπορούν να διανεμηθούν μέσω συνομιλίας (chat) και ο καταιγισμός ιδεών να γίνει σε συνεργατικούς πίνακες.

Για πιο ντροπαλούς συμμετέχοντες/ουσες, ξεκινήστε με πιο ελαφριές, χιουμοριστικές προτροπές πριν περάσετε σε πιο σοβαρά ζητήματα.

Ενότητα 4 – Επίλυση προβλημάτων

Δραστηριότητα 3 στην τάξη – Γραπτός καταϊγισμός ιδεών

Συναφής μέθοδος: Καθοδηγούμενος καταϊγισμός ιδεών

Ομάδα-στόχος

Ηλικία: Ενήλικες (20+)

Φύλο: Όλα τα φύλα

Επίπεδο εκπαίδευσης: Από επαγγελματική εκπαίδευση έως μεταπτυχιακές σπουδές

Κατάσταση: Απασχολούμενοι, άνεργοι ή σε μεταβατικό στάδιο

Λιγότερες ευκαιρίες: Πιθανότητα συμπερίληψης συμμετεχόντων/ουσών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα. Αυτή η δραστηριότητα είναι ιδιαίτερα κατάλληλη για ομάδες που περιλαμβάνουν εσωστρεφείς συμμετέχοντες/ουσες, άτομα από κουλτούρες όπου η δημόσια ομιλία είναι λιγότερο συνηθισμένη ή ομάδες όπου οι κυρίαρχες φωνές συχνά επισκιάζουν τις άλλες.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση αυτής της δραστηριότητας, οι συμμετέχοντες/ουσες θα είναι σε θέση να:

- Δημιουργούν πολλές ιδέες ανεξάρτητα, χωρίς την επίδραση της δυναμικής της ομάδας.
- Αξιοποιούν εποικοδομητικά τις συνεισφορές των άλλων.
- Συνδυάζουν την ατομική και τη συλλογική δημιουργικότητα για καλύτερα αποτελέσματα.

Διάρκεια

45 λεπτά

Υλικά και πόροι

Κάρτες ή χαρτί για την καταγραφή ιδεών, στυλό ή μολύβια, χρονόμετρο, χαρτοπίνακας ή χώρος στον τοίχο για την προβολή ιδεών.

Περιγραφή δραστηριότητας

Ο γραπτός καταιγισμός ιδεών (Silent Brainwriting)¹ επιτρέπει στους συμμετέχοντες/ουσες να παράγουν ιδέες ατομικά πριν τις μοιραστούν δημόσια, εξασφαλίζοντας ισότιμη συμμετοχή και μεγαλύτερη ποικιλομορφία σκέψεων. Η μέθοδος αποφεύγει την «ομαδική σκέψη» και βοηθά στην ανάδειξη λιγότερο προφανών αλλά συχνά ιδιαίτερα χρήσιμων προτάσεων.

Λεπτομερή βήματα υλοποίησης

Εισαγωγή

Εξηγήστε ότι σε αυτή τη δραστηριότητα δεν θα πραγματοποιείται συζήτηση κατά τη φάση παραγωγής ιδεών.

Τονίστε τα οφέλη: αποφεύγονται οι κυρίαρχες φωνές και ενθαρρύνονται πιο αναστοχαστικές, ισότιμες συνεισφορές από όλους/όλες.

Βασική δραστηριότητα:

Κάθε συμμετέχων/ουσα γράφει τρεις ιδέες σε ξεχωριστές κάρτες.

Οι κάρτες περνούν στο άτομο που βρίσκεται δεξιά, το οποίο προσθέτει μία ή περισσότερες νέες ιδέες σε καθεμία.

Η διαδικασία συνεχίζεται μέχρι οι κάρτες να επιστρέψουν στον αρχικό τους δημιουργό.

Στη συνέχεια, όλες οι ιδέες ομαδοποιούνται σε έναν τοίχο ή πίνακα τάξης, ταξινομημένες σε θεματικές κατηγορίες.

Συμπέρασμα και αναστοχασμός

Εξετάστε τις κατηγορίες των ιδεών στην ολομέλεια.

Συζητήστε: *Ποιες ιδέες βελτιώθηκαν περισσότερο από τις προσθήκες των άλλων;*

¹ Ο γραπτός καταιγισμός ιδεών (Silent Brainwriting) είναι μια τεχνική δημιουργικότητας και παραγωγής ιδεών παρόμοια με τον συνηθισμένο καταιγισμό ιδεών, αλλά αντί να μοιράζονται τις ιδέες τους μεγαλόφωνα, οι συμμετέχοντες/ουσες γράφουν τις ιδέες τους σιωπηλά.

Μέθοδος αξιολόγησης

Ελέγξτε την ισότιμη συμμετοχή και τον συνολικό αριθμό ιδεών που δημιουργήθηκαν.

Ερωτήσεις για ομαδική συζήτηση:

- Διευκόλυνε αυτή η διαδικασία το μοίρασμα των ιδεών σας;
- Πώς επηρέασε τη σκέψη σας η επαφή με τις ιδέες των άλλων;
- Ποια ιδέα που προέκυψε από τη σύγκλιση των προτάσεων φαίνεται να έχει το μεγαλύτερο δυναμικό;

Συμβουλές προσαρμογής

Σε διαδικτυακό περιβάλλον, χρησιμοποιήστε ένα κοινό έγγραφο στο οποίο κάθε συμμετέχων/ουσα προσθέτει τις ιδέες του/της στις προηγούμενες.

Μπορεί να επεκταθεί για μεγάλες ομάδες με τη χρήση πολλαπλών πινάκων και ξεχωριστών σετ καρτών.

Προσαρμόστε τον αριθμό των γύρων ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας και τον διαθέσιμο χρόνο.